

Skånsk Fremtid

NR. 72 - EFTERÅR 2018

SKAANE - SØNDERJYLLAND

samt dansk sæd og skik - foruden en gradvis overtagelse af jord og ejendom. Den afgørende forskel også her var, at svenskerne har arbejdet på længere sigt (over mange generationer), mens preusserne opererede inden for en tidshorisont på blot et par slægtled. Og så kom krigsnederlaget i 1918 desuden i vejen for de preussiske (tyske) planer.

Afdanskningen i den sydlige del af Sønderjylland (syd for 1920-grænsen) er imidlertid ikke kun preussernes skyld, men hænger i høj grad sammen med, at en ætling af den kullede greve (Gerhard III., død 1340) fik tilstået sig kongemagten i København i 1448, hvor efterslægten så har siddet lige siden - med den enevældige styring (censurering) af 'dansk' historieskrivning som konsekvens. Se hertil artiklen 'Rødder i Sachsen' i Skånsk Fremtid nr. 65, forår 2015.

Beordret glemsel

Således sørgede diktatoren i København fra 1660 for, at Skånelandene blev skrevet ud af Danmarks Riges Historie: den omfattende glemsel satte ind. Redskaberne hertil var statspræsteskabet, universitets-lakajerne, justitsapparatet, censuren og diverse trykkerforbud. Preussen fik sin afdanskningsplan afbrudt efter 56 år, mens Sverige indtil videre har haft 360 år til rådighed til sin nedbrydende, kontinuerlige og accelererende kulturelle ødelæggelse i de forhen så centrale danske Skånelandene. En væsentlig forskel. Om den preussiske afdanskningspolitik i de 56 år var et forsøg på at kopiere den tysk-svenske i Skånelandene fra 1658 (1645), kan man vist ikke sige med sikkerhed, kun, at mange elementer gik igen på det adfærdsregulerende plan. Hadet til det danske var man imidlertid fælles om, og dette kan spores langt tilbage i tid, begyndende i Holsten i 1100-årene - og fra 1300-årene især knyttet til den kullede greves efterslægt, der i øvrigt var centralt placeret på begge sider af konflikten i perioden 1658-1718 - i såvel Danmark som Sverige. Slesvig-holstenismen halvandet hundrede år senere havde de samme rødder. *kjh*

Siden 1993 har Foreningen Skånsk Fremtid arrangeret et årligt julemøde i december måned. Lørdag 1. december 2018 holdes julemøde nr. 26 i Helsingør Skydeselskabs lokaler ligesom de forudgående år (se foto fra festlokalet - julemøde nr. 25 i 2017). På væggene hænger der mange runde skydeskiver - nogle med skudhuller, andre helt uskadede. Et eksempel på det sidste er en mindeplade for Genforeningen i 1920 (se foto), hvor den nordlige del af Sønderjylland efter en afstemning blev løsgjort fra Tyskland - og sønderjyderne der statsligt genforenet med danskerne nord for 1864-grænsen.

I mange sogne ud over landet blev der i den forbindelse rejst mindsten - ofte af granit og med korte eller lidt længere inskriptioner. Genforeningen var da også et vigtigt vendepunkt i Danmarks historie, idet det var første gang siden 1645, Danmark ikke blev frataget land i forbindelse med en krig, men fik en del af en tabt landsdel tilbage. Med Bornholm 1660 som eneste parallel. Da den tyske konge i København i februar 1658 aftalte med den invaderende svensk-tyske krigerkonge, at Skånelandene skulle afstås til sidstnævnte, regnede mange vist med, at det kun var en midlertidig ordning, og at Skaane snart ville blive genforenet med de øvrige danske landsdele. Sådan gik det som bekendt ikke; og mange har nok funderet over, hvorfor ikke, når

det nu gik så relativt godt i 1920 for de danske i den nordlige del af Sønderjylland.

Forskelle

En af forskellene var, at vestmagterne ikke var Danmark venligt stemt i 1658 og ved de efterfølgende fredsslutninger frem til 1720 (Øresundstolden m.v.), mens det modsatte var tilfældet i 1920. I årene umiddelbart før 1920 var kommunikations-mulighederne desuden langt bedre end i 1658: aviser, telegraf, telefon, tog, biler, bedre veje osv. Det sønderjydske spørgsmål var derved velkendt internationalt, ikke mindst i Frankrig, hvilket bl.a. verdenskrigens sønderjydske krigsfanger dér var medvirkende til.

En tredje forskel var, at der ikke var nogen (idealistisk) amerikansk præsident i 1658, der kunne påvirke udviklingen på det krigshærgede europæiske kontinent.

En fjerde forskel er, at den svenske undertrykkelse i Skånelandene var mere langsigtet og minutiøst tilrettelagt end den noget klodsede preussiske i Sønderjylland. Ganske vist benyttede preusserne mange af de samme 'metoder' som det svenske undertrykkelses-apparat i Skaane, men de forcerede dem på en måde, der pressede de danske sønderjyder tættere sammen i modstanden. Svenskerne var mere raffinerede og ondsindede i deres afdansknings-politik end de frembrusende preussere i deres.

En yderligere forklaring kan være, at selvom tysk (plattysk) sprog da kan læres, ligger det længere væk fra dansk (jydsk), end de skånske dialekter lå fra de svenske.

Dertil kom, at Sverige i visse protestantiske kredse havde opnået heltestatus som følge af den militære succes i Trediveårskrigen og som garantmagt for den westfalske fred i 1648. Derfor blev der blandt mange 'protestanter' set gennem fingre med de utallige svenske forbrydelser og folkemordet i Skaane.

Meget kan man anklage preusserne for efter 1864, men direkte brutale over for de erobrede danskere var de sjældent - de havde andre undertrykkelses-metoder. De var således ikke i alle forhold aldeles umenneskelige, hvis man sammenligner med, hvor nederdrægtigt den tysk-svenske besættelsesmagt behandlede den undertvungne skånelandske befolkning efter 1658 - og især efter 1676.

Se hertil Uno Røndahls forfatter-skab og William Jespersens artikel fra 2007 inde i bladet (side 4-7). Den største lighed mellem svensk undertrykkelse i Skånelandene efter 1658 og den preussiske (tyske) i Sønderjylland efter 1864 finder man i anvendelsen af administrative metoder til at afdanske befolkningerne: gradvise stramninger, hvis endemål var helt at passivisere dansk modstand, at tilbagetrænge og ulovliggøre det danske sprog